

SAPARD – ABIKS TAOTLEJALE

II meede – Investeeringutoetus põllumajandus- ja kalandustoodete tootmise ja turustamise parandamiseks

Sisukord

Sissejuhatus	2
Mis on SAPARD	3
Mille alusel toetust antaks	4
II meetme toetuse suurus ja toetatavad investeeringud	5
Kes saavad toetust taotleda	6
Millest alustada	7
Ettevalmistavad tööd	7
Milliseid dokumente on vaja esitada	9
Kust saab vajalikke dokumente	11
Kuidas dokumente täita	12
Hinnapakkumised	12
Veterinaar- ja Toiduameti otsus	13
Keskkonnamemorandum	13
Taotluse ja äriprojekti täitmine	15
Taotluse esitamine	17
Taotluse läbivaatamine	18
Taotluse eelkontroll	18
Taotlustoimiku analüüsimine	19
Lõppotsuse tegemine	20
Positiivne vastus	20
Negatiivne vastus	20
Investeeringu teostamist tõendavad dokumendid	21
Kapitalirent	23
Maksedokumentide ja investeeringu kontrollimine	25
Investeeringu teostamise kontroll	25
Toetuse väljamaksmine	26
Saldode kontrollimine	26
Järelkontroll	27
Investeeringutoetuse tagasinõudmine	27
Küsimused ja vastused	28

Sissejuhatus

Käesolev vihik on koostatud selleks, et aidata SAPARDi investeeringutoetuse soovijat taotluse ettevalmistamisel. Siit leiad ülevaate toetatavate investeeringute, toetuse suuruse, taotlejale esitatavate nõuete, vajalike dokumentide ja muu kohta.

Antud juhend on mõeldud eeskätt neile, kes tunnevad huvi programmi II meetme, s.o piima-, liha- ja kalasaaduste töötlemise investeeringutoetuste vastu. Sarnased "Abiks taotlejale" vihikud on olemas ka I, III ja IV meetme kohta.

SAPARDi toetus on investeeringutoetus, millest 75% tuleb Euroopa Liidu ja 25% Eesti eelarvest. Kuna suurem osa raha pärineb EList, siis on Eestile ette antud kindel raamistik selle kohta, kuidas toetuse jagamine käib. See, et toetus makstakse välja tagantjärele ehk refinantseerimise põhimõttel, on kõigis SAPARDi käivitanud riikides samamoodi.

SAPARDi toetust jagatakse juba 2001. aastast alates. 2003. aastal tehti programmi mitmeid muudatusi, mis on käesolevas vihikus muust tekstist eristatud allajoonimisega.

SAPARDi toetus on tagastamatu abi neile ettevõtjatele, kes soovivad investeerida, kuid kellel puudub kogu vajalik summa. Toetust saab puuduoleva summa ulatuses, kuid mitte rohkem kui 50% investeeringu käibemaksuta maksumusest.

Tahaksime meelde tuletada veel sedagi, et toetuse saamiseks peab ettevõtja olema kolmel taotlemisele eelnenud aastal tegutsenud. Oluline on ka see, et ettevõtja raamatupidamine oleks korras.

Enne projekti ettevalmistamist soovitame lugeda käesolev vihik põhjalikult läbi ja mõelda:

1. Kas Sa kuulud toetatavasse sihtgruppi.
2. Kas Sinu poolt planeeritud investeeringuobjekt kuulub toetatavate investeeringute nimistusse.
3. Kas Sa oled valmis koostama äriprojekti ning hankima kõik muud nõutud dokumendid.
4. Kas Sul on olemas piisavad rahalised vahendid selleks, et teha investeering.

Loodame, et see juhend aitab Sul ette valmistada SAPARDi projekti, mis toob edu Sinu ettevõtmistele.

SAPARDi toetuse taotluste vastuvõtu, läbivaatamise ja toetuse väljamaksmisega tegeleb Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (PRIA).

Narva mnt. 3, 51009 Tartu
Tel. (07) 371 200
Faks (07) 371 201
E-post: pria@pria.ee
Kodulehekülg: <http://www.pria.ee>

Mis on SAPARD

SAPARD on Euroopa Liidu poolt ELi kandidaatriikidele antava liitumiseelse abi programm, millega toetatakse kandidaatriikide põllumajandust ja maaelu aastatel 2000-2006 või kuni **ELiga liitumiseni**. Eestis on SAPARDi aluseks Eesti maaelu arengukava (MAK), mis on Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud

SAPARDi programmi peamised eesmärgid on:

- tõsta põllumajandusliku tootmise efektiivsust, viies selle turu nõuetega vastavusse;
- luua tingimused maaelu säästlikuks arenguks;
- aidata kaasa maapiirkondade sotsiaalmajanduslikule ja infrastruktuuri arengule;
- tagada konkurentsivõimelise ja efektiivse toiduainetööstuse areng.

SAPARDi raames on põllumajandustootjatel, maapiirkonnas tegutsevatel ettevõtjatel ja töötleva tööstusel võimalik saada tagastamatut abi kuni 50% toetatavate investeeringute käibemaksuta maksumusest. Muudatusena võib mõne infrastruktuuri investeeringu (meede 4) korral ulatuda toetus kuni 75%-ni investeeringuobjekti maksumusest.

Samuti on võimalik saada toetust projekti ettevalmistamiseks tehtud kulutustele.

SAPARDist saab toetust uutele, veel tegemata investeeringutele järgmiste meetmete raames:

Meede 1. Põllumajandustootmise investeeringutoetus

Toetatakse investeeringuid, mis on suunatud põllumajandustootmise mitmekesistamisele ja Euroopa Liidu nõuetega vastavusse viimisele.

Meede 2. Põllumajandus- ja kalandustoodete tootmise ja turustamise parandamise investeeringutoetus

Toetatakse piima-, liha- ja kalasaaduste töötlemisega seotud investeeringuid.

Meede 3. Maapiirkondades alternatiivse majandusliku tegevuse arendamise ja mitmekesistamise investeeringutoetus

Toetatakse investeeringuid maaturismi ja sellega seonduvatesse tegevustesse, käsitööstusesse, teeninduslikku ettevõtlusesse, vähi- ja kalakasvatuse ning toiduainete töötlemiseks väikeettevõtetes.

Meede 4. Maapiirkonna infrastruktuuri investeeringutoetus

Toetatakse investeeringuid elektrivarustusvõrkudesse, juurdepääsuteedesse, veevarustusse ja kanalisatsiooni ning telekommunikatsioonisüsteemidesse.

Aastal 2003 on kavandada ka kaks uut investeeringutoetuse meetet.

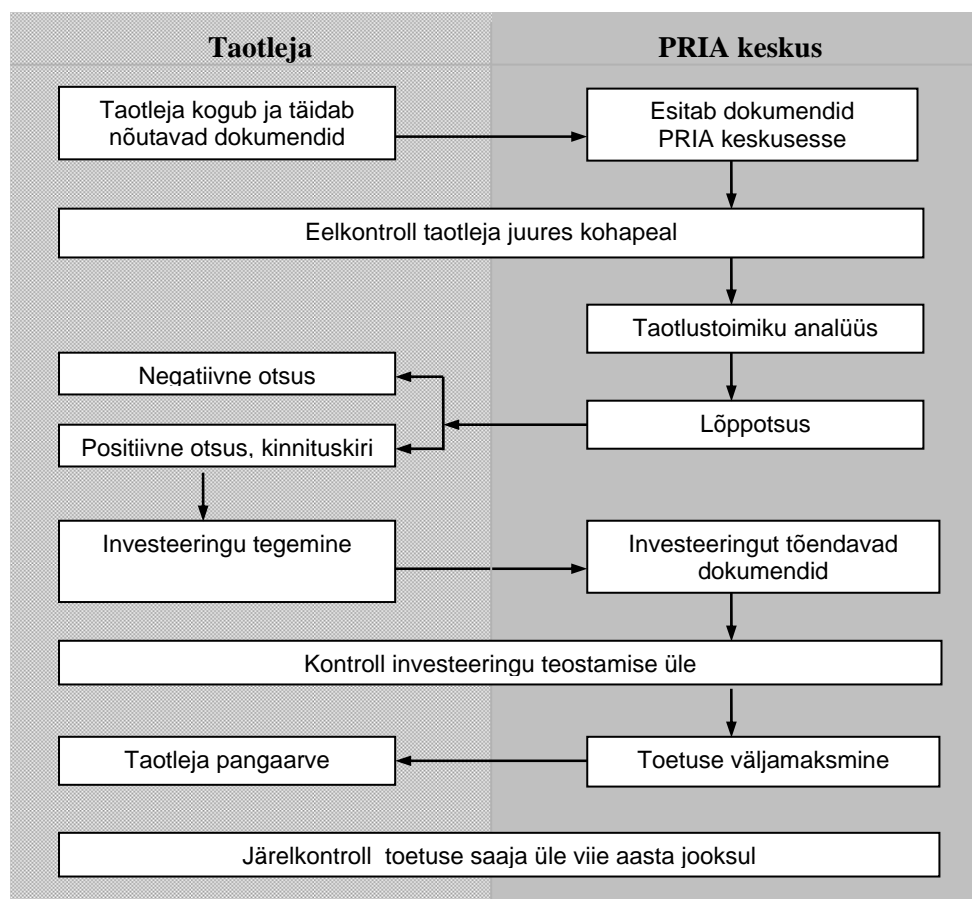
Mille alusel toetust antakse

SAPARDi toetuse maksmise aluseks on Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud:

- Euroopa Ühenduste Komisjoni, kes esindab Euroopa Ühendust, ja Eesti Vabariigi vahel sõlmitud Eesti Vabariigis põllumajanduse ja maaelu arendamise liitumiseelse programmi mitmeaastase rahastuslepingu ratifitseerimise seadus (RT II 2001, 14, 68);
- Vabariigi Valitsuse 28. juuni 2001. a määrus nr 216 “Eesti Vabariigis põllumajanduse ja maaelu arendamise liitumiseelse programmi raames antava investeeringutoetuse taotlemise, taotluse menetlemise ja toetuse maksmise kord” (RT I 2001, 60, 363; 2002, 6, 25; 2003, 6, 28);
- Vabariigi Valitsuse 3. juuli 2001. a määrus nr 219 “Eesti Vabariigis põllumajanduse arendamise liitumiseelse programmi raames antava investeeringutoetuse taotluse hindamise kord” (RT I 2001, 63, 366; 68, 408; 2002, 10, 53; 52, 335; 2003, 11, 51);
- Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2001. a määrus nr 234 “Eesti Vabariigis põllumajanduse ja maaelu arendamise liitumiseelse programmi raames antava toetuse tagasinõudmise ja tagasimaksmise kord” (RT I 2001, 66, 378).

SAPARDi toetuse kohta saab rohkem teavet ja üldtoodud õigusaktidega tutvuda internetiaadressil <http://www.agri.ee/SAPARD> või PRIAs. Ka I, III ja IV meetme kohta on “Abiks taotlejale” vihik.

Joonis 1. SAPARDi toetuse saamise käik

II meetme toetuse suurus ja toetatavad investeeringud

SAPARDi toetust võib saada kuni 50% investeeringu käibemaksuta maksumusest. Käibemaks kogu investeeringult tuleb tasuda toetuse saajal endal. Toetuse suurus tuleneb äriprojekti kirjas olevast oma- ja laenuvahendite puudujäägist.

Selle meetme maksimaalne toetus ühe põllumajandussaaduste töötaja kohta on kuni 1 miljon eurot ehk **15 646 600 krooni aastas**, kuid ei tohi ületada 2,5 miljonit eurot ehk 39 116 500 krooni kogu SAPARD programmi kestel.

Püsikurss 1 euro = 15, 6466 Eesti krooni

Ettevõtja võib esitada mitu projekti, kuid ta ei tohi ületada programmi maksimaalseid toetuse summasid.

Arvesta seda, et toetuse saad kätte pärast investeeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist!

2.1. Piima töötlemine

Lubatud on järgmised kulutused:

Ehitised	Piima ja piimatoodete käitlemise ehitiste ehitamine ja rekonstrueerimine. Jäätmekäitlusrajatiste ja piimavedukite pesulate ehitamine ja rekonstrueerimine.
Seadmed	Piima ja piimatoodete käitlemise seadmete ja tehnoloogiliste liinide (sh külmatootmisseadmete) ostmine ja paigaldamine. Jäätmekäitlusseadmete ja tehnoloogiliste liinide ostmine ja paigaldamine. Paiksete kütteseadmete ostmine ning paigaldamine.

2.2. Liha töötlemine

Lubatud on järgmised kulutused:

Ehitised	Liha ja lihatoodete käitlemise ehitiste ehitamine ja rekonstrueerimine. Jäätmekäitlusrajatiste ja tapamajade ehitamine ja rekonstrueerimine.
Seadmed	Liha ja lihatoodete käitlemise seadmete ja tehnoloogiliste liinide (sh külmatootmisseadmete) ostmine ja paigaldamine. Jäätmekäitlusseadmete ja tehnoloogiliste liinide ostmine ning paigaldamine. Paiksete kütteseadmete ostmine ning paigaldamine.

3.2. Kala töötlemine

Lubatud on järgmised kulutused:

Ehitised:	Kala- ja kalatoodete käitlemise ehitiste ehitamine ja rekonstrueerimine. Jäätmekäitlusrajatiste ehitamine ja rekonstrueerimine.
Seadmed:	Kala- ja kalatoodete käitlemise seadmete ja tehnoloogiliste liinide (sh külmatootmisseadmete) ostmine ja paigaldamine. Jäätmekäitlusseadmete ja tehnoloogiliste liinide ostmine ja paigaldamine. Paiksete kütteseadmete ostmine ja paigaldamine

Kes saavad toetust taotlema

Põllumajandus- ja kalasaaduste tootmise investeringutoetust võib taotlema äriühing:

- kelle tegevusala on **piima-, liha- või kalasaaduste töötlemine**;
- kui äriühingus töötab vähemalt **kümme täistööajaga** töötajat;
- kui riigi, kohaliku omavalitsusüksuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku osalus koos või eraldi ettevõtte osa- või aktsiakapitalis ei ületa 25%;
- ettevõtjal **ei ole riiklikke maksuvõlgnevusi**;
- taotleja peab tõestama **majanduslikku jätkusuutlikkust vähemalt viiel** investeringujärgsel majandusaastal;
- planeeritav **investeeringuobjekt** on tehniliselt teostatav ja otstarbekas ning vastab Euroopa Liidus **kehtivatele nõuetele**;
- investeeringu tulemusena **paranevad** piima-, liha- ja kalatoodete töötlemisettevõtte **netokäive**, nende **konkurentsivõime** või **turustamise võimalused**;
- kui investeringujärgselt kasutatava **põhitooraine päritolu** vastab Euroopa Liidu reeglistikule vähemalt kolmel investeringujärgsel aastal (väljaarvatud kalatöötlemisettevõtetes).

Millest alustada

Kõigepealt tuleb hästi läbi mõelda oma järgmiste aastate tegevus ja planeeritavad investeeringud. Tuleb arvestada sellega, et investeeringut ei tohi teha enne, kui taotlus on saanud heakskiidu ja kinnituskiri on ka taotleja poolt allkirjastatud. SAPARDi toetus makstakse välja refinantseerimise põhimõttel ehk mõne kuu jooksul pärast investeeringu eest tasumist. Seega tuleb arvestada sellega, et investeeringu teostamiseks vajaminev rahaline puudujääk tuleb esialgu katta laenu abil. Samas tuleb SAPARDi abil tehtud investeeringut kasutada sihipäraselt viie aasta jooksul (sel ajal ei tohi ettevõtja toetusega soetatud investeeringuobjekti näiteks maha müüa).

Kui äriprojekt on läbi mõeldud ja Sul on kindel soov investeerida ning osa raha SAPARDi toetuse näol tagasi saada, siis:

- ehitiste puhul tuleb Sul alustada projekti tellimisest ja projektile vajalike kooskõlastuste hankimisest. Milliseid kooskõlastusi on vaja, see määratakse ära projekteerimistingimustega, mille väljastab kohalik omavalitsus, kes annab hiljem ka ehitusloa.
- ülejäänud investeeringute puhul tuleb kindlaks määrata nõuded, millele näiteks seade peab vastama. Mõelda tuleb ka sellele, kuidas investeeringu eest tasuda, sest seadmete ostu puhul on võimalik kasutada kapitalirenti ehk liisingut. Liisingu korral on vaja tutvuda liisingufirmade poolt pakutavate tingimustega. Liisingufirma ja PRIA vahelise koostöölepingu kohaselt on taotlejal kohustus tasuda liisingufirmale investeeringuobjekti eest koheselt 20%-line esmane sissemaks. Kui investeering on teostatud, kannab PRIA toetussumma liisingufirma arveldusarvele ja selle summa võrra vähendatakse maksegraafikus järgnevatel perioodidel väljaostumakseid.

PRIA on sõlminud koostöölepingu järgmiste liisingufirmadega:

AS Hansa Liising Eesti
Liivalaia 12, Tallinn 15039
Tel 6 131 324
www.liising.ee

AS Sampo Liising
Narva mnt. 11, Tallinn 15018
Tel 6 302 222
www.sampo.ee

TBB Liisingu AS
Vana-Viru 7, Tallinn 10111
Tel 6 688 070; 6 688 023
www.tbb.ee

Ühisliisingu AS
Tornimäe 2, Tallinn
Tel 6 657 910; 6 657 911
liising.eyp.ee

Krediidipanga Liisingu AS
Narva mnt. 4, Tallinn 15014
Tel 6 690 996
www.krediidipank.ee

AS Nordea Finance Estonia
Hobujaama 4, Tallinn 10151
Tel 6 283 383
www.nordeafinance.ee

Ettevalmistavad tööd

SAPARDist on võimalik saada toetust ka projekti ettevalmistamisega seotud kuludele. Projekti ettevalmistuskulude eest pead Sa olema tasunud ülekandega enne taotluse esitamist ja need kulud, millele toetust saab taotleda, võivad moodustada kuni 12% projektis planeeritud investeeringuobjektide käibemaksuta maksumusest. Ettevalmistavatele töödele kehtib 50%-line toetuse määr.

Ettevalmistava töö kohta tuleb Sul võtta hinnapakumised ja selleks saata välja vabas vormis koostatud pakkumiskutsed. Kui ettevalmistava töö maksumus jääb alla 10 000 euro ehk 156 466 krooni, siis ei pea väljastama pakkumiskutset. Kui ettevalmistava töö maksumus ületab 10 000 eurot, siis pead väljastama kolm pakkumiskutset ja saama vähemalt kolm

hinnapakumist, mida kontrollitakse ettevõttes kohapeal. Ettevalmistustööde kohta peab arve või arve-saateleht olema väljastatud ja tasutud pärast 19. juunit 2001.

Ettevalmistustööd, millele toetust saab taotleda, on:

- investeeringuobjektiga kaasnev tellitud projekteerimistöö,
- projekteerimiseks vajalik ehitusgeoloogiline ja -geodeetiline uurimistöö ning
- SAPARDi taotlusdokumentide koostamiseks tellitud töö või teenus.

Ei toetata ettevalmistavaid töid ja teenuseid, millele on taotletud riiklikku toetust (nt nõuandetoetus).

Juhul, kui ettevalmistustööd ei vasta ülaltoodud nõuetele, siis võib taotleja ilma jääda toetusest projekti ettevalmistamisel tehtud kulutustele, kuid saab toetust projekti põhiosale.

Kui eeltöö on tehtud ja on täpselt selge, milline investeering teha, kuidas selle eest tasuda jne siis tuleb kokku koguda toetuse saamiseks vajalikud dokumendid ja koostada äriprojekt.

Äriprojekti võib koostada taotleja ise, küsida nõustajalt abi või lasta nõustajal kogu äriprojekt valmis teha. SAPARDi äriprojektide koostamise koolituse läbinud nõustajate kontaktandmed on saadaval internetileheküljel www.agri.ee/SAPARD ja PRIA büroodes.

Täpne nimekiri vajalikest dokumentidest on järgmises peatükis.

Näide, kuidas kujuneb toetussumma:

Kui ettevõtja planeerib SAPARDi toel rekonstrueerida tootmishoone ja osta seadmed, siis toetust on võimalik saada järgnevalt:

Tootmishoone rekonstrueerimise maksumus	1 000 000 krooni
<u>Seadmete maksumus</u>	<u>500 000 krooni</u>
Investeeringuobjektide maksumus kokku	1 500 000 krooni

<u>Projekteerimistöö</u>	<u>200 000 krooni</u>
Ettevalmistavate tööde maksumus kokku	200 000 krooni

12% investeeringuobjektide maksumusest	180 000 krooni
Toetatav ettevalmistav töö (mitte suurem kui 12%)	180 000 krooni

Toetatav investeering $1\,500\,000 + 180\,000 = 1\,680\,000$ krooni

Võimalik taotletav toetus on (kuni 50 %) 840 000 krooni

Milliseid dokumente on vaja esitada

Toetuse taotlemiseks on Sul tarvis koostada ja hankida dokumendid, mis tõestavad Sinu plaanide vastavust SAPARDi programmis esitatud kriteeriumidele. Kõik dokumendid tuleb esitada kahes eksemplaris, millest üks on lihtkoopia.

Esitama peab järgmised dokumendid:

Nr.	Dokument	Kommentaar
1	Täidetud kehtiv taotlus	Vorm SV/T02, saab PRIAst ja internetist aadressil www.agri.ee/SAPARD
2	Täidetud kehtiv äriprojekt	Vorm SV/T12, saab PRIAst ja internetist aadressil www.agri.ee/SAPARD
3	Taotluse esitaja isikut tõendava dokumendi koopia	
4	Äriühingu esindaja volikiri	Seadusjärgset esindusõigust mitteomava isiku puhul tema volitusi tõendav dokument
5	Kolme eelneva majandusaasta auditeeritud aruannete koopiad	Eelmise majandusaasta viimase päeva seisuga
6	Pikaajaliste kohustuste loetelu koos kreditoride kinnituste ja maksegraafikute koopiatega	Pikaajaliste kohustuste loetelu koos summadega taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta viimase päeva seisuga koos kreditoride ärinimede äranäitamisega ja kreditoride kinnitus iga loetelus märgitud pikaajaliste kohustuste täitmise kohta ning maksegraafikute koopiad. Kreditori kinnitus ei ole vajalik põllumajandusreformist tulenevate kohustuste esitamisel, kuid maksegraafikute koopiad tuleb ikka esitada.
7	Kehtiv maksuameti tõend riiklike maksude tähtaegse tasumise kohta	Maksuameti tõend on kehtiv, kui see on väljastatud mitte varem kui taotluse esitamisele eelnenud kuu esimese päeva seisuga. Tõendis näidatakse, et ta on täitnud tõendi väljastamise päeva seisuga maksuseadustes sätestatud kohustused ja et tal ei ole riikliku maksu maksuvõlga.
8	Äriühingu aktsionäride või osanike, kelle osalusmäär ületab 20% aktsia- või osakapitalist, nimekiri koos osalusmäära protsentidega	Esitada nimekiri aktsionäridest, kelle aktsiatega on esindatud üle 20 % aktsiakapitalist, või nimekiri osanikest, kelle osaga on esindatud üle 20 % osakapitalist. Nimekiri ei tohi olla varasem kui taotluse esitamisele eelnenud kuu esimese päeva seisuga.
(9)	Ehitusloa, ehitise tehnilise projekti koos kõigi nõutavate kooskõlastustega ning ehitise eelarve koopiad	Juhul, kui investeeringuobjektiks on uus ehitise või ehitise rekonstrueerimine (ka osaline rekonstrueerimine).
10	Väljavalitud investeeringuobjekti hinnapakkumisele vastav pakkumiskutse koopia	Pakkumiskutse vorm SV/T20, saab PRIA keskusest ja internetist. <u>Esitada tuleb üks pakkumiskutse, aga kui investeeringuobjekti maksumus ületab 10 000 eurot ehk 156 466 krooni, siis peab ettevõttes kohapeal olema vähemalt kolm pakkumiskutset.</u>

Nr.	Dokument	Kommentaar
11	Väljavalitud <u>hinnapakumise koopia</u>	Koos pakkumiste tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutab tehnilisele spetsifikatsioonile ja päritolumaale. <u>Kui investeeringuobjekti maksumus ületab 10 000 eurot ehk 156 466 krooni, siis peab ettevõttes kohapeal olema vähemalt kolme pakkuja hinnapakumised.</u>
12	Vormikohane hinnavõrdlustabel	Hinnavõrdlustabeli vormi SV/T19, saab PRIA keskusest ja internetist. On vaja esitada siis, kui <u>investeeringuobjekti maksumus ületab 10 000 eurot ehk 156 466 krooni.</u>
13	Veterinaar- ja Toiduameti otsus selle kohta, kas esitatud projekt tagab investeeringujärgse vastavuse kehtestatud hügieeninõuetele	
14	Keskkonnamemorandum	Kavandatava investeeringuobjekti asukohajärgse keskkonnateenistuse kinnitatud keskkonnamemorandum või selle koopia
(15)	Kapitalirendi puhul sõlmitava kapitalirendi lepingu ja maksegraafiku projekti originaal	Ainult juhul, kui investeeringu tegemisel kasutatakse kapitalirenti.
16	Kohaliku omavalitsuse tõend selle kohta, et taotlejale ei ole tehtud ettekirjutust keskkonnakaitse nõuete rikkumise eest või on ettekirjutuses ettenähtud puudused kõrvaldatud	Mitte varasema, kui taotluse esitamisele eelnenud kuu esimese päeva seisuga.

Toetuse esmakordsel taotlemisel tuleb Sul esitada koos eeltoodud dokumentidega ka **avaldus enda andmete põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kandmiseks.**

Kust saab vajalikke dokumente

Investeeringutoetuste taotluste vastuvõtmise, kontrollimise ja toetuse väljamaksmisega tegeleb Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA).

Narva mnt. 3, 51009 Tartu
Tel. (07) 371 200, 371 280
Faks (07) 371 201
Elektronpost: pria@pria.ee
Kodulehekülg: <http://www.pria.ee>

PRIA keskusest Tartus saad juhendmaterjali “Abiks taotlejale”, infot SAPARDi nõustajate kontaktandmete kohta ja järgmiste taotlusdokumentide vorme:

- taotlus, vorm SV/T02;
- äriprojekt, vorm SV/T12;
- pakkumiskutse, vormi SV/T20;
- hinnavõrdlustabel, vorm SV/T19;
- avalduse vorm taotleja andmete põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kandmiseks.

Kõiki neid vorme saad elektroonilisel kujul internetileheküljelt **<http://www.agri.ee/SAPARD>**

Kuidas dokumente täita

SAPARDi toetuse saamiseks vajalike dokumentide muretsemist soovitame alustada pakkumiskutsete laiali saatmisest. Kui hinnapakkumised on olemas, siis tuleb neist üks välja valida. Investeeringute korral toiduainete töötlemisse on vaja Veterinaar- ja Toiduameti otsust, mille puhul peab arvestama mõningase ajavaruga. Kapitalirendi puhul tuleb liisingufirmast võtta sõlmitava lepingu ja maksegraafiku projekt. Ka äriprojekti koostamine võib võtta suhteliselt palju aega. Ülejäänud dokumentide hankimine peaks minema tunduvalt kiiremini.

Pane tähele, et kõigil dokumentidel oleks kirjas äriregistris ettevõtjaks registreerimise number!

Hinnapakkumised

Hinnapakkumise jaoks on vaja saata investeeringuobjekti pakkujale (seadmete puhul müüjale ja ehitiste puhul ehitajale) vormikohane pakkumiskutse ja ettevalmistavate tööde pakkujale (projekteerijale, äriprojekti koostajale jne) vabas vormis koostatud pakkumiskutse.

Kui oled otsustanud, mis tingimustele peab tulevane investeering vastama, siis tuleb need tingimused pakkumiskutse lisasse ehk tehnilisse spetsifikatsiooni kirja panna ja pakkujatele saata.

Hinnapakkumise saamine võib võtta mõnest päevast mõne nädalani.

Kui kavandatava investeeringuobjekti maksumus on **üle 10 000 euro ehk 156 466 krooni**, siis on vaja väljastada **vähemalt kolm** pakkumiskutset ja tagasi saada kolm hinnapakkumist.

Kui investeeringuobjekti maksumus on üle 10 000 euro, siis kannab vähemalt kolme hinnapakkumise andmed hinnavõrdlustabelisse (vorm SV/T19). Ettevalmistavate tööde kohta ei pea koostama hinnavõrdlustabelit. Vali pakkumistest sobivaim, mis ei pea olema sugugi kõige odavam. Pea meeles, et Sa pead olema valmis oma valikut inspektorile põhjendama. Koopia investeeringuobjekti väljavalitud hinnapakkumisest ja pakkumiskutsest tuleb esitada koos taotlusedokumentidega PRIA-le, ülejäänud peavad olema ettevõttes, kus neid kontrollivad PRIA inspektorid kohapeal. Ettevalmistavate tööde pakkumiskutseid ja hinnapakkumisi PRIA-le esitada ei pea, neid kontrollib PRIA inspektor ettevõttes kohapeal.

Kui taotled toetust mitme investeeringu tegemiseks, kuid iga objekt eraldi maksab alla 156 466 krooni, siis piisab iga investeeringuobjekti kohta ühest pakkumiskutsest ja hinnapakkumisest.

Näide. SAPARDi toetusega teostatav investeering koosneb kolmest seadmest, mis lähevad koos maksma üle 156 466 krooni, kuid eraldi võetuna on nad alla selle summa. Sel juhul piisab iga seadme kohta ühest pakkumiskutsest ja ühest hinnapakkumisest.

Investeeringutoetuse eest ostetavad kaubad ja teenused peavad pärinema **Euroopa Liidu liikmesriikidest** (Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Belgia, Holland, Luksemburg, Soome, Austria, Rootsi, Taani, Iirimaa, Inglismaa, Hispaania, Portugal ja Kreeka) või **kandidaatriikidest** (Bulgaaria, Tšehhi, Eesti, Küpros, Läti, Leedu, Malta, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Sloveenia ja Türgi).

Tegemist peab olema uute, st kasutamata materjalide ja seadmetega.

Enamlevinud vead:

- Ostetav seade või materjal ei kuulu SAPARD programmi raames toetatavate seadmete ja materjalide nimekirja.
- Puudub pakkumiskutse tehniline spetsifikatsioon.
- Hinnapakkumisel ei ole kirjas seadmete või materjalide päritolumaad ja seda, et pakutav kaup on uus, st kasutamata.
- Hinnapakkumises ja taotluses toodud investeeringu väärtuste vahel on erinevused, mis tulenevad ümardamisest või euro ja eesti krooni vales arvestatud vahetuskursist.
- Hinnapakkumises ei ole eraldi välja toodud investeeringu käibemaksuta maksumus, käibemaks ja käibemaksuga maksumus või esinevad vead antud numbrite kokkuliitmisel.
- Taotletava investeeringuobjekti nimetus ei ole sama hinnapakkumisel, taotlusvormil, äriprojektis, hinnavõrdlustabelis.
- Pakkumiskutsel ja hinnapakkumisel märgitud kuupäevad ei ole loogilises järjekorras.

Veterinaar- ja Toiduameti otsus

Veterinaar- ja Toiduamet hindab Sinu esitatud projekti baasil, kas investeeringuobjekt vastab investeeringujärgselt kehtestatud nõuetele.

Otsuse saamiseks tuleb Sul või Sinu volitatud esindajal isiklikult pöörduda Veterinaar- ja Toiduameti keskasutusse Tallinnas. Dokumente posti teel saata ei saa.

Veterinaar- ja Toiduamet

Väike-Paala 3, 11451 Tallinn

Tel (0) 6 051 710

Faks (0) 6 380 210

E-post: vet@vet.agri.ee

Kodulehekülg: www.vet.agri.ee

Veterinaar- ja Toiduameti hinnangu saamiseks tuleb Sul esitada vabas vormis **avaldus** Veterinaar- ja Toiduameti peadirektorile ja lisada investeeringuobjekti (ehitise- või rajatise) **ehitusprojekt** koos kõigi sinna juurde käivate lisadega, ning seadmete ostu puhul nende **tehnilised spetsifikatsioonid**.

Jälgi, et avaldusel oleksid **kontaktandmed, et Veterinaar- ja Toiduamet saaks vajaduse korral Sinuga ühendust võtta!**

Vastuse saad 20 tööpäeva jooksul. Tähtaja pikenemisest täiendava informatsiooni saamiseks teatatakse Sulle kirjalikult. Vastuse saamiseks võta ise ühendust Veterinaar- ja Toiduameti keskusega. Vastuse ja sisseantud dokumendid saad kätte jällegi isiklikult, postiga neid ei saadeta.

Keskkonnamemorandum

Koos teiste taotlusdokumentidega tuleb PRIA-sse esitada ka keskkonnateenistuse poolt kinnitatud keskkonnamemorandum. Keskkonnamemorandumi vormi saad Sa kohalikust keskkonnateenistusest, PRIA piirkondlikust büroost või internetist.

Keskkonnamemorandum on sisuliselt keskkonnamõju eelhindamise dokument, mis koondab endasse kavandatava tegevuse keskkonnaalase informatsiooni ning võimaldab langetada **keskkonnateenistustel** otsuse, kas kavandatav tegevus vajab keskkonnamõju hindamise (KMH) protseduuri või mitte.

Kuna "Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadusega" püütakse sätestada ühtset keskkonnamõju hindamise (KMH) protseduuri kõikidele võimalikele tegevusliikidele, mis võivad keskkonnale olulist mõju avaldada ja nõuavad tegevusluba (seaduse mõistes on tegevusloaks projekteerimistingimused, ehitusluba, kaevandamisluba, vee erikasutusluba, välisõhu saasteluba, jäätmeluba, geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise luba, jpmis), siis on praktikas palju erinevaid tegevusloa andjaid.

Valdavalt nõutakse KMH-i, kui tegemist on rajatavate või rekonstrueeritavate objektidega, mis asuvad kindla kohaliku omavalitsuse territooriumil ja vajavad lisaks muudele seaduses loetletud lubadele ka ehitusluba.

Seepärast ongi memorandum mõeldud abivahendiks otsustajale (k.a kohalik omavalitsus) põhimõttelise otsuse tegemisel, kas kavandatava tegevusega kaasneb oluline kahjulik keskkonnamõju või mitte.

Keskkonnamemorandum vorm koosneb kahest osast: A-osa täidab Sina (vajaduse korral koostöös oma ekspertidega) võttes aluseks vastavad andmed äri- ja/või investeringuobjekti ja oma tegevuse kohta.

Keskkonnamemorandum **esitad Sa kohalikule keskkonnateenistusele**, kus täidetakse B-osa ja võetakse vastu otsus ja vajaduse korral esitatakse lisatingimusi, mida pead arvestama investeringu teostamisel ja edasises tegevuses (nt vaja taotleda vee erikasutusluba, jäätmeluba).

Maakondade keskkonnateenistused

Harjumaa Keskkonnateenistus

Viljandi mnt 16, Tallinn 11216
Tel (0) 6 722 972, faks (0) 6 722 972

Ida-Virumaa Keskkonnateenistus

Grafovi 21, Narva 20308
Tel (035) 72 614, faks (035) 61 414

Järvamaa Keskkonnateenistus

Wiedemanni 13, Türi 72213
Tel (038) 48 689, faks (038) 57 118

Lääne-Virumaa Keskkonnateenistus

Kunderi 18, Rakvere 44307
Tel (032) 58 400, (032) 58 401
Faks (032) 58 403

Hiiumaa Keskkonnateenistus

Kõrgessaare mnt. 18, Kärdla 92412
Tel (046) 31 013, faks (046) 22 830

Jõgevamaa Keskkonnateenistus

Aia 2, Jõgeva 48306
Tel (077) 62 410, faks (077) 62 411

Läänemaa Keskkonnateenistus

Kiltsi tee10, Haapsalu 90403
Tel (047) 24 729, faks (047) 24 730

Põlvamaa Keskkonnateenistus

Kooli 1, Rõpina 64504
Tel (079) 98 198, faks (079) 98 191

Pärnumaa Keskkonnateenistus
Paul Kerese 4, Pärnu 80010
Tel (044) 77 388, faks (044) 77 399

Raplamaa Keskkonnateenistus
Tallinna mnt. 14, pk 5, Rapla 79513
Tel (048) 55 807, faks (048) 55 798

Saaremaa Keskkonnateenistus
Kadaka 1, Kuressaare 93817
Tel (045) 38 505, faks (045) 33 254

Tartumaa Keskkonnateenistus
Aleksandri 14, Tartu 51004
Tel (07) 302 252, faks (07) 302 241

Valgamaa Keskkonnateenistus
Kesk 12, Valga 68203
Tel (076) 66 130, faks (076) 66 128

Viljandimaa Keskkonnateenistus
Paala tee 4, Viljandi 71014
Tel (043) 55 610, faks (043) 55 611

Võrumaa Keskkonnateenistus
Karja 17a, Võru 65608
Tel (078) 68 360, faks (078) 68 361

Taotluse ja äriprojekti täitmine

Taotlus- ja äriprojekti võid võtta PRIAst ja täita käsitsi või kasutada elektroonilist versiooni ja täita arvutis.

Enne taotluse täitmist loe kindlasti läbi taotluse lõpus olevad märkused. Täida taotlusvorm TRÜKITÄHTEDEGA ja ridadele, kuhu ei pea midagi kirjutama, märgi sümbol "x".

Äriprojekti võid koostada ise või kasutada selleks nõustaja abi. Nõustajate kontaktandmed leiad PRIAst või internetileheküljelt www.agri.ee/SAPARD.

Äriprojekt tuleb koostada etteantud vormil. Sinna tuleb märkida andmed majandustegevuse kohta nii kolmel eelmisel majandusaastal, käesoleval kui ka planeeritaval perioodil ning planeeritava investeeringu kirjeldus. Äriprojekti koostamisel pea meeles, et äriprojekti erinevate tabelite vahel on seosed.

Äriprojekti täitmisel pane tähele:

1. Täida äriprojekt võimalikult selge käekirjaga või kasuta äriprojekti elektroonilist versiooni.
2. Ära kirjuta üle äriprojektis tekstiga täidetud ridu. Kui Sul ei ole sinna midagi märkida, jäta need palun tühjaks. Samuti ära lisa juurde või jäta välja nummerdatud ridu, juhul kui täidad äriprojekti vormi arvutis. Ära jäta lisamata ühtegi tabelit, olgugi et sulle tundub see üleliigsena.
3. Juhul, kui äriprojekti täitmine nõuab kokkuvõtteid, on vastava loetelu all või üleval real tekstis sõna "KOKKU" ja kokkuliidetavad read sisaldavad tekstis sidekriipsu.
4. Juhul, kui kokkuliidetav loetelu sisaldab tühje ridu, saad neid täites kohandada äriprojekti vastavalt oma majandustegevuse tingimustele.
5. Juhul, kui rea tekst sisaldab lühendit "sh" (sealhulgas), siis ei pea selliste ridade kokkuvõtte ühtima reaga, mille kohta informatsiooni küsitakse, kuid ei tohi olla ka suurem.
6. Lühiviited selle kohta, milliste näitajatega read täidetakse, leiad rea teksti või tabeli pealkirja järel (sulgudes).

7. Pikemad seletused, mida peab äriprojekti koostamisel arvesse võtma, on varustatud numbritega. Seletuse vastava numbriga märkuse kohta leiad äriprojekti lõpust.
8. Kui soovid tähelepanu juhtida ettevõtluse tulemusi mõjutavatele asjaoludele vms, siis kasuta selleks tabelis 11 punkti 3 ” lisateavet äriprojekti kohta”.

Joonista äriprojekti viimasele lehele investeringuobjekti **asukoha skeem** selliselt, et selle alusel oleks võimalik ka võõral inimesel kohale jõuda! Juhul kui investeringuobjekti ja ettevõtte kontori asukoht (kus asub dokumentatsioon) on erinevad, näita skeemil mõlemad.

Enamlevinud vead:

- Pikaajaliste kohustuste olemasolu korral on jäänud esitamata mõni kreditori kinnitusest või maksegraafiku koopiast.
- Pikaajaliste kohustuste olemasolu korral on jäänud esitamata pikaajaliste kohustuste loetelu või loetelu ei ole majandusaasta viimase päeva seisuga.
- Majandusaasta aruanne pole komplektne, puudub kasumi jaotamise ettepanek või audiitori järeldusotsus.
- Dokumendi originaali asemel on esitatud koopia.
- Puudub ehitise eelarve koopia.

Taotluse esitamine

SAPARDi toetuse saamiseks vajalikud dokumendid tuleb Sul esitada kahes identses eksemplaris (originaal ja lihtkoopia) PRIA keskusesse aadressil Tartu, Narva mnt. 3.

Enne dokumentide esitamist kontrolli üle, et kõik dokumendid oleks
allkirjastatud ja esitamise hetkel **kehtivad**.

Jälgi, et kõigil esitatud dokumentidel oleksid kirjas ettevõtte **õiged** registreerimisnumbrid, äriühingu esindajate isikukoodid jm. Samuti jälgi, et samad numbrid ühtiksid taotluses ja äriprojektis kirjas olevate numbritega.

Selleks et taotluse vastuvõtmine sujuks probleemideta,
koonda oma dokumendid **kahte identsesse pakki täpselt selles järjekorras**,
nagu need on esitatavate dokumentide nimekirjas toodud.

Taotluste vastuvõtmise tähtaja kohta saad teavet PRIAst. Ära jäta taotluse esitamist viimasele hetkele!

Lepi taotluse esitamise kuupäev ja kellaaeg logistikuga telefonil (07) 371 280 eelnevalt kokku.
Taotlusi võetakse vastu tööpäeviti kl 9.00-15.00.

Taotlusdokumentide esitajal tuleb kaasa võtta **pass** või isikut tõendav pildi ja isikukoodiga dokument. Juhul, kui dokumendid toob PRIAsse taotleja esindaja, tuleb tal koos isikut tõendava dokumendiga esitada ka **volikiri**. Ka siis, kui äriühingu esindaja ei ole kantud registrikaardile, tuleb tal esitada volikiri.

PRIA logistik kontrollib kohe, kas kõik vajalikud dokumendid on olemas ja nõuetekohaselt täidetud. Logistik trükib Sinu juuresolekul välja registrikaardi väljavõtte, millele taotleja annab oma allkirja. Kuna dokumente on palju, võtab nende kontrollimine ja taotluse registreerimine mõnevõrra aega – sõltuvalt taotlusest kuni tund.

Kui kõik vajalikud dokumendid on olemas, saab taotlus **viitenumbri** ning taotluse esitaja saab taotluse vastuvõtmise kohta viitenumbri kirja.

Taotlus registreeritakse ja saab viitenumbri üksnes juhul, kui dokumendid on korrektsed ning taotlusega koos on esitatud kõik vajalikud lisad.

Taotluse läbivaatamine

SAPARDi taotluse läbivaatamine võib kesta **kuni 90 tööpäeva** alates taotluste vastuvõtu lõppemisest. Kõigepealt tehakse taotluse eelkontroll, mille käigus käiakse ka ettevõttes kohapeal kontrollimas. Seejärel analüüsitakse taotlustoimik, koostatakse esitatud taotlustoimikute paremusjärjestus ja tehakse lõplik otsus.

Kui Sa avastad ise taotluses esinenud vead enne taotluse rahuldamise või rahuldamatajätmise kohta otsuse tegemist või kontrollakti koostamist ja taotluste vastuvõtt veel kestab, siis võid Sa esitada kirjaliku avalduse taotluse läbivaatamise lõpetamiseks. Sulle ei tagastata taotluskohast dokumente, kuid vigase taotluse menetlemine katkestatakse ning Sa võid esitada uue korrektse taotluse.

Taotluse eelkontroll

Eelkontrolli käigus kontrollitakse, kas Sinu poolt esitatud andmed on tõesed. Esmalt kontrollib PRIA inspektor seda, kas taotlustoimikus esitatud dokumentatsioon on nõuetekohane (st on täidetud taotlemiseks esitatud kriteeriumid) ja teeb ka äriprojekti seoste esmase analüüsi.

Kui dokumentatsioon on nõuetekohane ja äriprojekti seosed arvutuslikult õiged, helistab inspektor Sulle ja lepib kokku **ettevõtte külastusaja**. Kohapealne kontroll toimub **35 tööpäeva** jooksul pärast taotluse esitamist.

Kui inspektoril ei ole võimalik telefoni teel Sinuga ühendust saada, saadab ta Sulle posti teel teatise, millega informeerib planeeritavast kontrolli teostamise ajast. Kui Sa ei võta inspektoriga ühendust kohe pärast posti teel saadetud teatise saamist, tähendab see, et nõustud inspektori poolt välja pakutud kontrollima tuleku ajaga.

Inspektor esitab Sinu juurde kontrollima minnes PRIA peadirektori poolt välja antud ametitõendi, mis tõendab talle antud volitusi kontrolli teostamiseks. Sa võid nõuda, et inspektor esitaks isikut tõendava dokumendi.

Kohapeal kontrollitakse, kas äriprojekti ja taotlustoimikus esitatud andmed vastavad tegelikkusele. Kontrollitakse taotleja raamatupidamisdokumente, laenulepinguid, töölepinguid, Veterinaar- ja Toiduameti ning muude institutsioonide ja ametite koostatud akte ja lube. (Näiteks äriprojekti näidatud maa omandi- või kasutusõiguse tõendamiseks tuleb esitada katastrisse kandmise otsused, rendilepingud jne.) Vajaduse korral informeerib inspektor kontrollitavatest dokumentidest täpsemalt.

Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka Sinu ettevõtte raamatupidaja.

Kui Sinu ettevõttes on koopiaid tegemise võimalus, siis palun võimalda inspektoril teha tema poolt valitud dokumentidest koopiaid.

Kontrolli lõppedes täidab inspektor **kontrollakti**, mille allkirjastavad mõlemad pooled. Üks eksemplar kontrollaktist jääb Sulle. Sinu poolt peab alla kirjutama allkirjaõiguslik isik. Volitatud isiku korral kontrolli inspektor kirjaliku volikirja olemasolu ning isikut tõendavat dokumenti.

Inspektor pole konsultant, seega ei saa ta anda Sulle nõu vigade parandamiseks või dokumentide täitmiseks. Inspektor ei oska ega saa Sulle öelda, kas Sa saad toetust või mitte, sest toimiku menetlemine veel jätkub.

Kontrolli läbiviimise aluseks on Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud Eesti maaelu arengukava 2000-2006 (MAK) ning leheküljel 4 toodud valitsuse määrused.

Taotlustoimiku analüüsimine

SAPARDi toetuste büroo analüütikud teevad taotlustoimiku sisulise analüüsi. Taotlustoimikute hindamise aluseks on vastav valitsuse määrus ja selles toodud kriteeriumite põhjal antakse taotlustoimikutele hindepallid. Igat toimikut analüüsib vähemalt kaks analüütikut, kellest üks on majandusanalüütik ja teine erialaanalüütik.

Kui taotluses või muudes esitatud dokumentides on ilmseid ebatäpsusi, saadetakse järelepärimine kas asjaomasele asutusele või taotlejale ning määratakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Ilmseteks ebatäpsusteks loetakse vigu sellistes andmetes, mis ei ole aluseks taotletava toetusraha määramisele ja selle suuruse arvutamisele.

Toetuse taotlejate paremusjärjestuse määramine:

□ Finantsmajanduslike näitajate hindamise kriteeriumid

Eelnenud majandustegevuse hindamiseks arvutatakse äriprojektis märgitud andmete alusel taotluse esitamisele eelnenud kolme majandusaasta aritmeetilise keskmisena järgmised majandusnäitajad:

- lühiajaliste kohustuste maksevõime (käibevara jagatud lühiajaliste kohustustega);
- likviidsuskordaja (käibevarast lahutatud varud, jagatud lühiajaliste kohustustega);
- realiseerimise netokäive töötaja kohta (realiseerimise netokäibe summa jagatud keskmise töötajate arvuga);
- käiberentaablus (puhaskasum jagatud netokäibega, korrutatud 100-ga);
- varade kasutegur (puhaskasum jagatud varade summaga, korrutatud 100-ga);
- võlakordaja (kohustuste summa jagatud omakapitali summaga).

□ Investeeringu hindamise kriteeriumid

- ehitamine ja rekonstrueerimine;
- tootearendus;
- keskkonnanõuete täitmine;
- ülevõimsuste sulgemine;
- tootmiskulude vähendamine;
- lepingud tootjatega;
- omafinantseerimise osakaal.

Investeeringut hinnates antakse hindepunkte maaelu arengu kavas (MAK) toodud meetodika järgi. Nii finantsmajanduslike näitajate kui ka investeeringu hindamise kriteeriumide eest on võimalik saada maksimaalselt 18 punkti. Finantsmajanduslike näitajate hindamisel saadud punktid liidetakse investeeringu hindamisel saadud punktidega. Punktide summa tuuakse välja igale taotlejale eraldi ja see on maksimaalselt 36 punkti.

Seejärel vaatab toetuste osakonna autoriseerija kogu taotlustoimiku veelkord üle ja koostab analüütikute poolt antud punktisummade alusel taotluste paremusjärjestuse ja rahuldamata investeeringutoetuste taotlustoimikute nimekirjad.

Lõppotsuse tegemine

Autoriseerija nimekirjade põhjal koostatakse heakskiidetud ja rahuldamata investeeringutoetuse taotluste käskkirjad, mille kinnitab PRIA peadirektor.

Käskkirja põhjal saadetakse Sulle kiri selle kohta, et Sinu taotlus on rahuldatud või siis teade selle rahuldamatajätmisest koos põhjendusega.

Lõplik paremusjärjestus koostatakse hiljemalt 90 tööpäeva jooksul pärast taotluste vastuvõtu lõppu.

Positiivne vastus

Juhul, kui otsus on positiivne, saadetakse Sulle tähitud postiga kahes eksemplaris kinnituskiri ja investeeringu kulude deklaratsiooni vorm (mida Sul läheb vaja hiljem). Üks kinnituskirja eksemplar tuleb Sul allkirjastada ja PRIA-le tagasi saata – nii annad oma nõusoleku Sulle määratud toetus vastu võtta koos kõigi sellest tulenevate õiguste ja kohustustega. **Ära unusta kinnituskirjale märkimast allkirjastamise kuupäeva!** Juhul, kui Sa kirja õigeaegselt ei tagasta, loetakse see toetusest loobumiseks.

Allkirjastatud kinnituskirja pead PRIAsse tagastama **15 päeva jooksul** selle kättesaamise kuupäevast alates. **Saada kiri kindlasti tähitult!** Investeeringu tegemist tohid Sa alustada alles siis, kui oled kinnituskirja allkirjastanud ja PRIAsse tagastanud!

Kinnituskirja tagasisaatmisega ehk toetuse vastuvõtmisega **kohustud Sa:**

- alustama investeeringu teostamist;
- täitma investeeringutoetuse saamiseks esitatud nõudeid;
- kasutama toetusega soetatud investeeringut sihipäraselt viie aasta jooksul;
- maksma saadud raha PRIA nõudmisel tagasi, juhul kui investeeringuobjekti on kasutatud mittesihipäraselt;
- lubama PRIA-l teostada järelevalvet investeeringu teostamise ja investeeringuobjekti sihipärase kasutamise üle;
- esitama PRIA-le määratud tähtajal statistilisi andmeid investeeringutoetuse mõju hindamiseks viie aasta jooksul.

Statistiliste andmete esitamine

Toetuse vastuvõtmine tähendab seda, et Sa nõustud osalema investeeringutoetuse saajaid käsitlevates statistilistes uuringutes. See tähendab, et pärast toetuse saamist saadetakse Sulle PRIA statistika ja andmekontrolli büroo poolt koostatud küsimustikud, milles soovitakse saada informatsiooni Sinu ettevõtte finantsnäitajate ja toetuse mõju hindamiseks vajalike näitajate kohta. Andmed esitatakse eelmise aasta ning toetuse saamise aasta kohta. Küsimustikke võidakse Sulle saata toetuse saamisele järgneva viie aasta jooksul.

Negatiivne vastus

Negatiivne vastus saabub posti teel koos põhjendusega, miks toetuse määramisest keelduti. Kui Sa ei ole rahul taotluse rahuldamata jätmise otsusega, siis on võimalus see vaidlustada haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras.

Investeeringu teostamist tõendavad dokumendid

Juhul, kui oled saanud PRIAst teate, et Sulle on määratud toetus ning oled õigel ajal tagastanud allkirjastatud kinnituskirja, võid asuda investeeringut tegema. Projektis planeeritud investeeringu võid teha kas täismahus või osade kaupa. Sõltuvalt valitud võimalusest makstakse ka toetus Sulle välja kas täismahus või osade kaupa.

Ehitiste puhul pead arvestama sellega, et osade kaupa tasumise korral makstakse toetus välja pärast seda, kui ehituse mingi järk on valminud ja selle eest tasutud, mitte kohe ettemaksu tasumise järel! Ehitise valmimise järel tuleb koos viimaste arvetega esitada PRIA-le ka **päritolusertifikaat**. Kui ehtis ei ole kinnituskirjas näidatud kuupäevaks valmis ja seda tõendavad dokumendid PRIA-le esitatud, siis nõutakse juba varem välja makstud toetus tagasi.

Mitmest investeeringuobjektist (näiteks erinevatest seadmetest) koosneva projekti puhul võid esitada väljamakseks nõutavad dokumendid pärast ühe seadme eest tasumist. Selle seadme eest makstakse toetus välja ja teised seadmed võid osta hiljem ning nende eest saad ka toetuse hiljem kätte.

Kui Sa ei ole investeeringut ettenähtud tähtajaks täielikult teostanud (taotluse esitamisele järgneva aasta 25. september) ja Sulle on toetus osaliselt välja makstud, siis nõutakse juba varem välja makstud toetus tagasi.

Pea meeles – kogu arveldamine käib ainult pangaülekannetega.

Koos kinnituskirjaga said Sa **investeeringuks tehtud kulude deklaratsiooni** (vorm SV/F45). Täida see (pea meeles, et käibemaksu ei toetata!) ja saada koos investeeringut tõendavate dokumentidega **tähitud kirjaga** PRIA-le.

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)
Narva mnt. 3, Tartu 51009

Ümbrikule kirjuta lisaks aadressile veel märkeks: FINANTSOSAKOND. Nii väldid viivitusi dokumentide jõudmisel sihtkohta. Dokumendid võib eeltoodud aadressil ka ise kohale tuua. Investeeringut tõendavate dokumentide kohta saad lisainformatsiooni ka telefonidel 07 371 328 ja 07 371 293.

Investeeringuks tehtud kulude deklaratsiooni blankette on vajaduse korral võimalik juurde saada ka PRIAst ning internetileheküljelt www.agri.ee/SAPARD.

Investeeringut tõendavad dokumendid, mille taotleja esitab koos kulude deklaratsiooniga, on järgmised:

1. Hankija poolt väljastatud arve või arve-saatelehe originaal (teine eksemplar) või selle koopia, mida hankija on kinnitanud allkirja ja/või pitsatiga

Arvel **peavad olema** järgmised käibemaksuseaduses ja raamatupidamise seaduses nõutavad rekvisiidid:

- müüja nimi, aadress ja registreerimisnumber või isikukood ning käibemaksukohustuslasena registreerimise number;
- arve number ja väljastamise kuupäev;
- ostja nimi ning aadress;
- kauba või teenuse nimetus, kogus, hind kroonides ning kaupade ja teenuste kogumaksumus ilma käibemaksuta ja koos käibemaksuga käibemaksumäärade lõikes;
- kauba või teenuse maksustatav väärtus, juhul kui see on erinev eelmises punktis nimetatud hinnast;
- käibemaksusumma käibemaksumäärade lõikes;
- kauba väljastamise või teenuse osutamise kuupäev, juhul kui see erineb arve väljastamise kuupäevast;
- arve väljastaja ja arve vastuvõtja allkirjad.

Kontrolli kindlasti rekvisiitide olemasolu!

Arvele kirjuta juurde oma investeringutoetuse taotluse viitenumber!

2. Hankija poolt osutatud teenuse, tehtud töö või müüdü kauba taotlejale üleandmist-vastuvõtmist tõendava dokumendi originaal (teine eksemplar) või selle koopia, mille hankija on allkirjaga kinnitanud. See dokument on nõutav siis, kui arvel või arve-saatelehel puudub kauba üleandmise või teenuse osutamise kuupäev

3. Maksekorralduse originaal (teine eksemplar maksekorraldusest) või selle panga poolt kinnitatud koopia, mis kinnitab arve või arve-saatelehe tasumist. Maksekorralduse selgituse lahtrisse märgi tasutava arve või arve-saatelehe number ja selle hankija poolt väljastamise kuupäev.

4. Päritolusertifikaat (*certificate of origin*), mille on väljastanud Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (EKTK) või mõne muu riigi kaubandus-tööstuskoda. Teatud juhtudel võib kaupade päritolu tõestada ka liikumissertifikaadiga EUR.1 (*movement certificate*).

Projekti ettevalmistamisega seotud kulude puhul ei pea esitama päritolusertifikaati.

Kõik päritolutõendid peavad olema **originaaleksemplarid** ning sisaldama järgmisi andmeid:

- hankija nimi, kellelt Sa kauba ostsid või kes Sulle teenuse osutas;
- Sinu, kui kauba või teenuse ostja nimi;
- kauba päritoluriik;
- kauba nimetus, mudel, mark, seerianumber, tähis, kirjeldus vähemalt sama täpselt, kui need on märgitud hankija poolt väljastatud arvele;
- kauba kogus või osutatud teenuse maht;
- antud kauba või teenuse kohta esitatud arve või arve-saatelehe number ja kuupäev;
- sertifikaadi väljastaja allkiri.

Päritolusertifikaadi peab koos kaubaga andma Sulle hankija. Täpsemat lisainfot saab Eesti Kaubandus-Tööstuskojast. Pea meeles, et investeringutoetuse eest ostetavad kaubad ja teenused peavad pärinema Euroopa Liidu liikmesriikidest või kandidaatriikidest.

Investeeringut tõendavad dokumendid peavad olema eesti või inglise keeles!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn
Tel (0) 6 460 244
Faks (0) 6 460 245
E-post: koda@koda.ee
Kodulehekülg: <http://www.koda.ee>

Saaremaa esindus

Rootsi 7, Kuressaare 93811
Tel (045) 33 144, faks (045) 33 122

Jõhvi esindus

Jaama 14, Jõhvi 41533
Tel (033) 74 950, faks (033) 74 951

Tartu esindus

Lai 6, Tartu 51004
Tel (07) 442 196, faks (07) 442 197

Pärnu esindus

Malmö 19, Pärnu 80013
Tel (044) 30 989, faks (044) 30 859

Kapitalirent

Kui teostad oma investeeringu kapitalirendi tingimustel liisingufirma kaudu (kasutada võib ainult neid liisingufirmasid, kellel on sõlmitud PRIA-ga koostööleping, vaata leheküljelt 7), on nõuded investeeringut tõendavatele dokumentidele mõnevõrra erinevad. Ikkagi tuleb Sul täita **investeeringuks tehtud kulude deklaratsioon**, kuid **spetsiaalsel** kapitalirendi vormil (SV/F46).

Liisingu korral on investeeringut tõendavad dokumendid järgmised:

- 1. Hankija väljastatud arve** või arve-saatelehe originaal (teine eksemplar) või selle hankija poolt allkirja ja/või pitsatiga kinnitatud koopia, millel peavad olema eelpool nimetatud käibemaksuseaduses ja raamatupidamise seaduses nõutavad rekvisiidid.
- 2. Vara ostu-müügilepingu** koopia, mis on sõlmitud liisingufirma ja hankija vahel ja mille on kinnitanud liisingufirma.
- 3. Arve või arve-saatelehe tasumist kinnitav maksekorralduse** originaal (teine eksemplar) liisingufirmalt, või panga kinnitatud koopia, mille selgituse lahtrisse on märgitud tasutava arve või arve-saatelehe number ja selle hankija poolt väljastamise kuupäev.
- 4. Liisingufirma ja taotleja vahel sõlmitud vara üleandmise ja vastuvõtmise akti koopia**, mille on kinnitanud liisingufirma.
- 5. Liisingufirma kirjalik kinnitus** selle kohta, et taotleja on tasunud liisingufirmale esimese väljaostumakse summa (20 % investeeringuobjekti käibemaksuga maksumusest).
- 6. Eesti Kaubandus-Tööstuskoja poolt väljastatud päritolusertifikaat** (*certificate of origin*) või mõne muu riigi kaubandus-tööstuskoja poolt väljastatud päritolusertifikaat.

Teatud juhtudel võib kaupade päritolu tõestada ka liikumissertifikaadiga EUR.1 (*movement certificate*).

Kõik päritolutõendid peavad olema **originaaleksemplarid** ning sisaldama järgmisi andmeid:

- hankija nimi, kellelt liisingufirma kauba ostis;
- liisingufirma kui kauba ostja nimi;
- kauba päritoluriik;
- kauba nimetus, mudel, mark, seerianumber, tähis, kirjeldus vähemalt sama täpselt, kui need on märgitud hankija poolt väljastatud arvele
- kauba kogus või osutatud teenuse maht;
- antud kauba või teenuse kohta esitatud arve või arve-saatelehe number ja kuupäev;
- sertifikaadi väljastaja allkiri.

7. Liisingufirma ja taotleja vahelise kapitalirendilepingu koopia, mille on kinnitanud liisingufirma, koos lepingu juurde kuuluva **maksegraafikuga eesti krooni vääringus**.

Arvele (arve-saatelehele) peab olema kirjutatud investeringutoetuse taotluse viitenumber

Investeeringut tõendavate dokumentide kohta saad lisainformatsiooni PRIA finantsosakonnast telefonidel (07) 371 328 ja (07) 371 293.

Enamlevinud vead:

- Arvel puudub mõni nõutud rekvisiitidest (nt käibemaksumäär).
- Arve või arve saatelehe koopia on kinnitamata või on see kinnitatud vale isiku poolt (kapitalirendi puhul peab arve või arve-saatelehe kinnitama hankija, mitte liisingufirma).
- Kapitalirendi puhul jäetakse esitamata lepingu juurde kuuluv maksegraafik Eesti krooni vääringus.
- Maksekorralduse selgituse lahtris puudub viide hankija poolt esitatud arvele ja selle kuupäevale või viidatakse valele arvele ja kuupäevale.
- Jäetakse esitamata ettemaksuarved.

Maksedokumentide ja investeeringu kontrollimine

Investeeringut tõendavad kulu- ja maksedokumentide summad peavad olema võrdsed, välja arvatud juhul, kui:

- üks maksedokument on seotud mitme kuludokumentiga;
- ühe kuludokumentiga on seotud mitu maksedokumenti, s.t ühte arvet on makstud mitmes osas.

Kui dokumentidel on mingeid puudusi, lähetab autoriseerija Sulle järelepärimise, kus selgitab probleemi ja näitab ära edasise tegevuse. Investeeringut tõendavate dokumentide menetlemine peatub seniks, kuni oled esitanud nõuetele vastavad dokumendid.

Korras investeeringut tõendavad dokumendid tuleb Sul PRIAsse esitada **hiljemalt investeeringutoetuse taotluse esitamisele järgneva aasta 25. septembriks**.

Kui Sa ei ole nõuetekohaseid investeeringuid tõendavaid dokumente ettenähtud ajaks esitanud, siis Sinu investeeringut ei finantseerita!

Kui Sinu saadetud dokumendid on korras, järgneb kohapealne investeeringu teostamise kontroll.

Investeeringu teostamise kontroll

Enne toetuse väljamaksmist kontrollitakse Sinu ettevõttes kohapeal investeeringu olemasolu ning seda, kas on tegemist sama investeeringuga, mille jaoks toetust küsisid. Kontroll viiakse läbi kuu aja jooksul pärast seda, kui korrektsed investeeringut tõendavad dokumendid on PRIAsse jõudnud.

PRIA inspektor lepib Sinuga, nagu eelkontrolli puhulgi, kokku kontrollima tuleku aja.

Inspektor kontrollib investeeringu olemasolu ja asukohta, selle arvelevõtmist raamatupidamises, investeeringuobjekti omandiõigust tõendavat dokumenti, kapitalirendi puhul kasutusõigust kinnitavat dokumenti ja ehitise korral **ehitise kasutusluba**.

Vajaduse korral täpsustab inspektor kontrollitavaid dokumente. Vastavalt investeeringu liigile võivad need dokumendid olla näiteks:

- välisõhu saasteluba, vee erikasutusluba, jäätmeluba, ohtlike jäätmete käitluslitsentsi, maavara või maa-ainese kaevandamiseluba või muud kavandatavaks tegevuseks vajalik luba;
- Veterinaar- ja Toiduameti või Tervisekaitseinspektsiooni poolt väljastatud tunnustamise otsus.

Kontrolli hõlbustamiseks on soovitatav, et kohal oleks ka Sinu ettevõtte raamatupidaja.

Toetuse väljamaksmine

Pärast kontrolli läbiviimist investeeringu teostamise üle koostab PRIA finantsosakond kontrolli läbinud taotlejate kohta väljamaksmisele kuuluvate ja mittekuuluvate investeeringutaotluste nimekirjad.

Nimekirjade põhjal koostatakse käskkiri toetuse väljamaksmiseks. Seejärel tellib PRIA maksete büroo Rahandusministeeriumist väljamakseks vajaliku summa. PRIA maksete büroo kannab toetuse summa täiskroonides Sinu pangaarvele. **Toetus makstakse välja pangas samale arveldusarvele**, mille oled esitanud toetuse taotlemisel.

Kui oled teinud investeeringu liisingufirma kaudu, kantakse toetus otse **liisingufirma arveldusarvele** ja liisingufirma on kohustatud selle summa võrra vähendama maksegraafikus järgnevate perioodide väljaostumakseid.

Investeeringut tõendavate dokumentide esitamisest
kuni väljamakse tegemiseni võib minna aega kuni 3 kuud.

Pärast väljamakse tegemist toetuse toimikud arhiveeritakse ja säilitatakse PRIAs 10 aastat.

Saldode kontrollimine

Majandusaasta lõppedes saadetakse saldokinnitused nendele toetusesaajatele, kelle suhtes PRIA-l on kohustusi või nõudeid. Saldokinnitused võimaldavad taotlejatel kontrollida aasta lõpu seisuga kohustuste või nõuete saldot ja lahknevuste korral selgitada välja erinevused. Saldokinnitused postitatakse hiljemalt 15. jaanuaril tähitud kirjana ning vastuseid ootab PRIA tagasi kuni 1. veebruarini.

Ära unusta saldokinnitust PRIAle faksida või postiga tagasi saata!

Järelkontroll

PRIA-l on kohustus viie aasta jooksul pärast toetuse väljamaksmist kontrollida, kas toetuse eest soetatud investeeringut kasutatakse sihipäraselt. Selleks teostavad inspektorid toetuse saanud ettevõtetes järelkontrolli.

Järelkontrollitavad valitakse juhusliku valiku teel ja nende hulk on iga meetme raames vähemalt 10% toetuse saanute koguarvust.

Järelkontrollist informeeritakse toetuse saajat samamoodi nagu eelnevate kontrollide korral.

Inspektor kontrollib investeeringu olemasolu ja sihipärasest kasutamist ning vastavalt investeeringule teiste institutsioonide ja ametite poolt koostatud akte ja lube. Näiteks: piimatootmise investeeringu korral toorpiima müügiluba või veterinaartõendit jne. Kassapõhist arvestust pidanud füüsilisest isikust ettevõtjate korral kontrollitakse, kas toetuse saaja on üle läinud tekkepõhisele raamatupidamisele vastavalt kehtestatud nõudele.

Korruptsiooni ja vigade vältimiseks kontrollitakse ka inspektorite tööd. Seega võib juhtuda, et mõnda taotlejat või toetuse saajat kontrollib PRIA toetuste kontrolli osakond mitu korda (nt inspektori poolt läbi viidud eelkontrolli teeb teistkordselt üle PRIA keskuse ametnik.) Lisaks võivad PRIA inspektorite töö üle kontrollida kõrgemalseisvate ametite ja EL Komisjoni selleks volitatud esindajad.

Investeeringutoetuse tagasinõudmine

Investeeringutoetus kuulub tagasinõudmisele juhul, kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et:

- toetuse eest soetatud investeeringut on kasutatud mittesihipäraselt, sealhulgas on ettevõtte läinud pankrotti;
- toetuse saaja on esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või takistab kontrolli teostamist;
- investeeringuobjekt on hävinud toetusesaaja süül;
- toetuse saaja ei ole kõrvaldanud ettekirjutuses fikseeritud puudusi tähtaegselt;
- toetuse saaja ei ole lõpetanud investeeringu teostamist täies mahus.

Toetuse tagasinõudmisel teeb PRIA ettevõtjale **ettekirjutuse** toetuse tagasimaksmiseks. Seejärel on taotlejal toetuse tagasimaksmiseks PRIA poolt näidatud pangakontole aega üks kuu. Juhul, kui taotleja pole mingil põhjusel suuteline toetust kuu jooksul tagasi maksta, siis on võimalik tagasimaksmise aega pikendada kuni kuue kuuni alates ettekirjutuse väljasaatmise päevast. Sellisel juhul tuleb taotlejal sõlmida PRIAga kokkulepe ja toetuse tagasimaksmise **maksegraafik**.

Juhul, kui taotleja ei ole võlga ühe kuu jooksul tasunud või ei ole järginud maksegraafikus ettenähtud tähtaegu, saadab PRIA talle hoiatuskirja. Kui ka see ei aita, siis alustatakse kohtumenetlust toetuse tagasinõudmiseks.

Tagasinõudeks tehtud ettekirjutust on võimalik vaidlustada.

Küsimused ja vastused

Kas toetatakse varem tehtud investeeringuid?

SAPARDi toetusega ei toetata varem tehtud investeeringuid. Tööde/investeeringu tegemisega tohib alustada alles siis, kui PRIA on Sinu toetustaotluse heaks kiitnud ning Sa oled kinnituskirjale allkirja andnud ning selle PRIAsse tagastanud. Välja arvatud ettevalmistavate tööde puhul, kui need peavad olema tehtud ja nende eest tasutud enne taotluse esitamist.

Kas toetus laieneb ka investeeringu käibemaksuosale?

Ei. Välisabi arvelt ei toetata kohalikke makse, sealhulgas käibemaksu.

Kas tehakse avansilisi väljamakseid?

SAPARDi investeeringutoetuste puhul avansiliste väljamaksete tegemist ei toimu. Igast PRIA-le esitatud tasutud arvest kompenseeritakse ettenähtud toetuse protsent.

Kas investeeringu peab ise 100% ulatuses välja ostma?

Alates 2003. aastast on sisse viidud muudatus, mille kohaselt taotleja võib teha investeeringu kas osadena või täielikult ning kui ta esitab vajalikud investeeringu teostamist tõendavad dokumendid, siis vastavalt sellele saab taotleja ka kogu toetussumma kätte kas osadena või täielikult. Selleks, et saada toetus kätte kogusummas, peab investeering olema tehtud ja investeeringu eest makstud 100%-liselt.

Kas ametniku tehtud viga võib mind investeeringutoetusest ilma jätta?

Ei. Taotlustoimiku menetlemise protsess on üles ehitatud nii, et iga ametniku tööd kontrollib temast kõrgem ametnik. Nii on vigade tekkimine välditud ning iga ametnik vastutab oma tööloõigu eest.

Kas on kehtestatud toetuse minimaalne määr?

Ei, SAPARDi toetusel ei ole miinimummäära.

Kas investeeringuobjekt peab olema täiesti uus?

Jah, investeeringutoetust ei anta pruugitud seadmete või masinate ostmiseks.

Kas maa ja hoonete ostuks saab toetust?

Ei, SAPARDi toetust ei anta maa ja hoonete ostmiseks. Küll aga toetatakse olemasoleva hoone rekonstrueerimist või uue hoone ehitamist.

Kelle arvele toetus laekub?

Toetus laekub taotleja pangaarvele, v.a liisingu korral, sellisel juhul laekub toetus liisingufirma arvele.

Mis on majanduslik jätkusuutlikus?

Majanduslik jätkusuutlikus tähendab seda, et pärast toetuse saamist kasutab taotleja investeeringuobjekti sihipäraselt ja jätkab äriprojektis näidatud tegevusalal ettevõtlust viie aasta jooksul.